

**อายุของสภาผู้แทนราษฎร
และการยุบสภาผู้แทนราษฎร**

Academic Focus

ธันวาคม 2559

สารบัญ

บทนำ

อายุของสภาผู้แทนราษฎร

การยุบสภาผู้แทนราษฎร

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ

อายุของสภาผู้แทนราษฎร

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ

การยุบสภาผู้แทนราษฎร

ตารางแสดงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

(ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ) ในประเด็น

ที่เกี่ยวกับอายุของสภาผู้แทนราษฎรและ

การยุบสภาผู้แทนราษฎร

สถิติอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ครบวาระ

สถิติการยุบสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่

พ.ศ. 2481 – ปัจจุบัน (9 ธันวาคม 2556)

บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา

บรรณานุกรม

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีการแบ่งแยกอำนาจออกเป็นสามฝ่าย ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ (รัฐสภา) 1 อำนาจบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และอำนาจตุลาการ (ศาล) 2 แต่ระบบรัฐสภาของประเทศไทยมิได้ยอมรับหลักการ 3 แบ่งแยกอำนาจเด็ดขาด หมายความว่า การให้ฝ่ายบริหาร 4 และฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจถ่วงดุลซึ่งกันและกัน โดยฝ่ายบริหารอาจถูกถ่วงดุลอำนาจจากฝ่ายนิติบัญญัติ 6 ด้วยการตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ 8 ไม่ไว้วางใจ เป็นต้น ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติอาจถูกถ่วงดุลอำนาจจากฝ่ายบริหารด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เช่นกัน และยังมี การถ่วงดุลโดยรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะคือ อายุของสภาผู้แทนราษฎร

ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร มีลักษณะเป็นการแบ่งแยกอำนาจกันอย่างไม่เด็ดขาด ก็เพื่อการควบคุมและถ่วงดุลอำนาจต่อกันและกันเพื่อมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจและหน้าที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการยุบสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าเป็นการใช้ อำนาจของฝ่ายบริหารควบคุมฝ่ายนิติบัญญัติ และเป็น ส่วนหนึ่งของการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับ ฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนี้ฝ่ายบริหารอาจจำเป็นต้องใช้ กลไกการยุบสภาผู้แทนราษฎรก็เพื่อคืนอำนาจอธิปไตย ให้แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่แท้จริง โดยให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในการใช้ สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการเลือกตั้ง ต้องอยู่บนพื้นฐานของความบริสุทธิ์ยุติธรรมปราศจาก การซื้อสิทธิขายเสียง

การกำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎรให้สั้นสุดลงโดยมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้งก็เป็น การควบคุมและถ่วงดุลอำนาจโดยทบัญญัติกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะจึงแตกต่างกับการยุบสภา ผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารโดยเฉพาะ

เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสั้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพ สภาผู้แทนราษฎรสั้นสุดลง ซึ่งมีผลต่อประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ต้องมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ประธานรัฐสภาต้องพ้นจากตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ต่อไปของคณะรัฐมนตรี การประชุมรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภา เอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การจับ การคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็น ผู้ต้องหาในคดีอาญา หรือการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญา การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ เป็นต้น ซึ่งผู้เรียบเรียงได้หยิบยกประเด็นดังกล่าวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ผ่านประชามติแล้วมาทำการเปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่างในประเด็นเหล่านั้น

อายุของสภาผู้แทนราษฎร

นับแต่พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 บัญญัติไว้ใน มาตรา 13 ว่า ผู้แทนประเภทที่ 1 จะอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปีนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง แต่เมื่อถึงสมัยที่ 3 แล้วแม้ผู้แทนในสมัยที่ 2 จะได้อยู่ในตำแหน่งไม่ถึง 4 ปีก็ตี ต้องออกจากตำแหน่งนับแต่วันที่ผู้แทนในสมัยที่ 3 ได้เข้ารับตำแหน่ง ถ้าตำแหน่งผู้แทนว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามเวร ให้สมาชิกเลือกผู้อื่น ตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มที่ว่างแต่ผู้แทนใหม่มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่ผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดอายุสภาผู้แทนราษฎรไว้และได้กำหนดไว้ คราวละ 4 ปี

ส่วนสาเหตุสำคัญที่ต้องมีการกำหนดอายุหรือวาระการดำรงตำแหน่งนั้น คือ

1. เพื่อกำหนดระยะเวลาการทำงานให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการครอบงำหรือการแทรกแซงทางการเมือง ของกลุ่มผลประโยชน์
2. เพื่อป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งใช้อำนาจอันอาจจะนำไปสู่พฤติกรรมเผด็จการได้
3. เพื่อให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองอย่างเสรีที่เน้นนโยบายพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงผู้แทนได้ หากผู้แทนนั้นไม่ปฏิบัติตามเจตนา แห่งนโยบายที่แถลงไว้กับประชาชนก่อนเข้ารับตำแหน่ง
5. เพื่อให้ผู้แทนตระหนักและเห็นความสำคัญของเสียงสนับสนุนที่ได้รับเลือกตั้งอันจะเป็นการป้องกันการ ละเลยเสียงสนับสนุนจากประชาชน ตามหลักการอำนาจอธิปไตยของปวงชน (จันทรม สืหาบุญลี, 2552)

การยุบสภาผู้แทนราษฎร

คำว่า “การยุบสภาผู้แทนราษฎร” หรือ “การยุบสภา” มีความหมายเช่นเดียวกันซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็มีการบัญญัติไว้ทั้งสองคำดังกล่าวด้วย ส่วนวุฒิสภาจะไม่มีกรยุบสภาแต่จะสิ้นสภาพไปด้วยเหตุอื่น

วิชฌู เครื่องงาม (2523, น. 194–195) ให้ความหมายคำว่า “การยุบสภา” ที่ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Dissolution of Parliament หมายถึง การที่ประมุขของรัฐโดยคำแนะนำของฝ่ายบริหารประกาศให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงพร้อมกันก่อนครบวาระ

คณิน บุญสุวรรณ (2548, น. 724) ให้ความหมาย คำว่า “การยุบสภา” หมายถึง การดำเนินการทางการเมือง เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่มีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งต้องพ้นจากสมาชิกภาพของสภาผู้แทนราษฎรไปพร้อมกัน และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป การยุบสภาที่ว่านี้ ใช้กับสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นโดยไม่เกี่ยวข้องกับวุฒิสภา เพราะไม่มีการยุบวุฒิสภา การยุบสภาผู้แทนราษฎร เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการถ่วงดุลอำนาจกับฝ่ายนิติบัญญัติ

เจตนารมณ์เกี่ยวกับการยุบสภาผู้แทนราษฎรของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

- 1) เจตนารมณ์เพื่อให้มีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหาร
- 2) หลักการเกี่ยวกับการยุบสภาผู้แทนราษฎรมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 เป็นครั้งแรก

3) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แต่แก้ไข เรื่องกำหนดระยะเวลา โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควร ในการเตรียมการเลือกตั้งให้พร้อม เนื่องจากการเลือกตั้งหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นโดยกะทันหัน ไม่มีผู้ใดทราบล่วงหน้า หากไม่กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำไว้อาจถูกฝ่ายเสียงข้างมากยุบสภาแล้วจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปอย่างรวดเร็ว เพื่อชิงความได้เปรียบทางการเมืองก็ได้ (วิริยะ คล้ายแดง, 2553, น. 1–2)

ในการนี้จึงได้มีการรวบรวมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอายุของสภาผู้แทนราษฎร บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการยุบสภาผู้แทนราษฎร ตารางแสดงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ) ในประเด็นเกี่ยวกับอายุของสภาผู้แทนราษฎรและการยุบสภาผู้แทนราษฎร สถิติอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ครบวาระ สถิติการยุบสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ พ.ศ. 2481 – ปัจจุบัน (9 ธันวาคม 2556)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอายุของสภาผู้แทนราษฎร

ลำดับที่	รัฐธรรมนูญ	บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
1	พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475	<p>มาตรา 13 ผู้แทนประเภทที่ 1 จะอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปีนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง แต่เมื่อถึงสมัยที่ 3 แล้วแม้ผู้แทนในสมัยที่ 2 จะได้อยู่ในตำแหน่งไม่ถึง 4 ปีก็ดี ต้องออกจากตำแหน่งนับแต่วันที่ผู้แทนในสมัยที่ 3 ได้เข้ารับตำแหน่ง</p> <p>ถ้าตำแหน่งผู้แทนว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามเวร ให้สมาชิกเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มที่ว่าง แต่ผู้แทนใหม่มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่ผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้</p>
2	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475	<p>มาตรา 18 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปี ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้เลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่างอยู่ แต่สมาชิกที่เข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน</p>
3	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489	<p>มาตรา 31 อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดเวลาคราวละสี่ปี</p> <p>ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาหรือยุบสภา ให้เลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน เว้นแต่อายุของสภาจะเหลือไม่ถึงหกเดือน สมาชิกที่เข้ามาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน</p>
4	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490	<p>มาตรา 39 อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดเวลาคราวละ 4 ปี</p> <p>ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามอายุหรือยุบสภา ให้เลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน เว้นแต่อายุของสภาจะเหลือไม่ถึงหกเดือน และสมาชิกที่เข้ามาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน</p>
5	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492	<p>มาตรา 95 อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป</p>
6	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495	<p>มาตรา 47 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละห้าปีถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้เลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่างอยู่ แต่ถ้าสมาชิกที่เข้ามาแทนนั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน</p>
7	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517	<p>มาตรา 120 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง</p>

ลำดับที่	รัฐธรรมนูญ	บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
8	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521	มาตรา 99 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง
9	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	มาตรา 110 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดเวลาคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง มาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 ให้อยกเลิกหมวด 3 ถึงหมวด 11 มาตรา 24 ถึงมาตรา 211 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2535 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2535 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2535 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ มาตรา 116 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง”
10	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	มาตรา 114 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง
11	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	มาตรา 104 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้
12	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียง ประชามติ)	มาตรา 99 อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการยุบสภาผู้แทนราษฎร

ลำดับ ที่	รัฐธรรมนูญ	บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
1	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475	มาตรา 35 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ ในพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภาเช่นนี้ ต้องมีกำหนดให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน
2	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489	มาตรา 32 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ ในพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภา ต้องมีกำหนดเวลาให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน การยุบสภาผู้แทนจะทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน
3	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490	มาตรา 40 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ในพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภา ต้องมีกำหนดเวลาให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน การยุบสภาผู้แทนจะยุบได้ครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน
4	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492	มาตรา 97 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ การยุบสภาผู้แทนให้กระทำโดยพระกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร การยุบสภาผู้แทนจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน
5	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511	มาตรา 93 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ การยุบสภาผู้แทน ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน
6	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517	มาตรา 122 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ การยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน
7	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย	มาตรา 101 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

ลำดับ ที่	รัฐธรรมนูญ	บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
	พุทธศักราช 2521	<p>การยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน</p>
8	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	<p>มาตรา 112 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน</p>
9	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	<p>มาตรา 116 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในหกสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน</p>
10	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	<p>มาตรา 108 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน</p>
11	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียง ประชามติ)	<p>มาตรา 103 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป</p> <p>การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน</p> <p>ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวใช้บังคับ วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p>

ตารางแสดงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
ในประเด็นที่เกี่ยวกับอายุของสภาผู้แทนราษฎรและการยุบสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
องค์ประกอบ สภาผู้แทนราษฎร	สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 500 คน - จากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน - มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน	สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 480 คน - มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน - มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจำนวน 80 คน ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2554 เป็นสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 500 คน - มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 375 คน - มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 125 คน	สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 500 คน - มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 350 คน - มาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง จำนวน 150 คน
อายุของสภา ผู้แทนราษฎร	อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง	อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง	อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราว ละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
การยุบสภา ผู้แทนราษฎร	พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่	พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่	พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป
การจัดการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรใหม่เป็น การเลือกตั้งทั่วไป ในกรณีอายุของ สภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลง	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายใน 45 วันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายใน 45 วันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 45 วันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ และการเลือกตั้งนั้นต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
การจัดการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรใหม่เป็น การเลือกตั้งทั่วไป ในกรณียุบสภา ผู้แทนราษฎร	การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 60 วัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร และการยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน	การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 45 วันแต่ไม่เกิน 60 วันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรและการยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน	พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
			ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎรใช้บังคับ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปใน ราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 45 วันแต่ ไม่เกิน 60 วันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกา ดังกล่าวใช้บังคับ วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนด เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร
การปฏิบัติหน้าที่ ต่อไปของ ประธานรัฐสภา	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิก ภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา โดยตำแหน่ง และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพ้นจากตำแหน่งประธานรัฐสภาด้วยเช่นกัน จึงเป็นกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ประธานรัฐสภา แทน	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ประธานสภา ผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภาโดยตำแหน่ง และ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพ้นจากตำแหน่ง ประธานรัฐสภาด้วยเช่นกัน จึงเป็นกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา โดยตำแหน่ง และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพ้นจากตำแหน่งประธานรัฐสภาด้วยเช่นกัน จึงเป็นกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน ในระหว่างที่ประธานวุฒิสภำต้องทำหน้าที่ ประธานรัฐสภา แต่ไม่มีประธานวุฒิสภำ และ เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในระหว่างไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ให้รองประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ประธานรัฐสภา

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
			ถ้าไม่มีรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีอายุมากที่สุดขณะนั้นทำหน้าที่ประธาน รัฐสภา และให้ดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภา โดยเร็ว
การปฏิบัติหน้าที่ ต่อไปของ คณะรัฐมนตรี	รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุ สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภา ผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ แต่ใน กรณีพ้นจากตำแหน่งตาม 215 วรรคหนึ่ง (2) กล่าวคือ อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีจะใช้ อำนาจแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือให้บุคคล ดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง มิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง	รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุสภา ผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ใน ตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรี ที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ แต่ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 180 (2) กล่าวคือ อายุสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าที่จำเป็น ภายใต้ เงื่อนไขที่กำหนด ดังต่อไปนี้ (1) ไม่กระทำการอันเป็นการใช้อำนาจแต่งตั้ง หรือโยกย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือน ประจำ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าว พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบ	รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุ สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภา ผู้แทนราษฎร ให้คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งอยู่ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ กล่าวคือ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุสภา ผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภา ผู้แทนราษฎรให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ต่อไปลาออกทั้งคณะ และเป็นกรณีที่ไม้อาจ ดำเนินการตามมาตรา 158 และ มาตรา 159 ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือยังดำเนินการตาม มาตรา 158 และมาตรา 159 ไม่แล้วเสร็จ กล่าวคือ ไม่อาจดำเนินการหรือยังดำเนินการ

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
		<p>จากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน</p> <p>(2) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน</p> <p>(3) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติงานหรือโครงการ หรือมีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป</p> <p>(4) ไม่ใช่ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐ เพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง และไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p>	<p>พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่แล้วเสร็จให้ปลัดกระทรวงปฏิบัติหน้าที่แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น ๆ เฉพาะเท่าที่จำเป็นไปพลางก่อน โดยให้ปลัดกระทรวงคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี</p>
<p>การปฏิบัติหน้าที่ ต่อไปของ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไป</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไป</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไป</p>
<p>การปฏิบัติหน้าที่ ต่อไปของวุฒิสภา</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง สมาชิก</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง สมาชิกวุฒิสภาจึงการปฏิบัติหน้าที่</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง สมาชิก</p>

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
	วุฒิสภามีการปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้	ต่อไปเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้	วุฒิสภามีการปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงไม่สามารถประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงไม่สามารถประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้	เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงไม่สามารถประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้
การประชุมวุฒิสภา	<p>ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(1) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา 19 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 223 โดยถือคะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิกของวุฒิสภา</p> <p>(2) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่เลือกตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา 138 มาตรา 143 มาตรา 196 มาตรา 199 มาตรา 257 มาตรา 261 มาตรา 274 (3) มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 (3) มาตรา 297</p>	<p>ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(1) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา 19 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 189 โดยถือคะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิกของวุฒิสภา</p> <p>(2) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>(3) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่พิจารณาและมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง</p>	<p>ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใด จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้ เว้นแต่</p> <p>(1) มีกรณีของรัฐสภาต้องดำเนินการตามมาตรา 17 มาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 หรือมาตรา 177</p> <p>(2) มีกรณีที่วุฒิสภำต้องประชุมเพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ</p> <p>เมื่อมีกรณีตาม (1) และ (2) ให้วุฒิสภำดำเนินการประชุมได้ โดยให้ประธานวุฒิสภำนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการ</p>

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
	<p>มาตรา 302 และมาตรา 312</p> <p>(3) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าทีพิจารณาและมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง</p>		<p>ประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>ในกรณีตาม (1) ให้วุฒิสภำทำหน้าทีรัฐสภา แต่การให้ความเห็นชอบตามมาตรา 177 ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา</p>
<p>เอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จึงไม่มีประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมไม่มีเอกสิทธิ์ต่อไป กล่าวคือ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิก ผู้นั้นในทางใดมิได้</p> <p>เอกสิทธิ์ดังกล่าวไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอด</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จึงไม่มีประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมไม่มีเอกสิทธิ์ต่อไป กล่าวคือ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิก ผู้นั้นในทางใดมิได้</p> <p>เอกสิทธิ์ดังกล่าวไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จึงไม่มีประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมไม่มีเอกสิทธิ์ต่อไป กล่าวคือ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิก ผู้นั้นในทางใดมิได้</p> <p>เอกสิทธิ์ดังกล่าวไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทาง</p>

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
	<p>ทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้รัฐธรรมนูญหรือสมาชิกแห่งสภานั้น</p> <p>ในกรณีดังกล่าว ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐธรรมนูญหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล</p>	<p>กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้รัฐธรรมนูญหรือสมาชิกแห่งสภานั้น</p> <p>ในกรณีดังกล่าว ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐธรรมนูญหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล</p>	<p>วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐธรรมนูญหรือสมาชิกแห่งสภานั้น</p> <p>ในกรณีดังกล่าว ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐธรรมนูญหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล</p>
<p>การจับ การคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำการสอบสวน</p>	<p>ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก</p>	<p>ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือในกรณีที่จับในขณะที่กระทำความผิด</p>	<p>ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับ</p>

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
<p>ในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญา</p>	<p>หรือในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิด</p> <p>ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้</p> <p>ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นคดีอันเกี่ยวกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา</p> <p>การพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลได้</p>	<p>ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้</p> <p>ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นคดีอันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา</p> <p>การพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลได้กระทำก่อนมีคำอ้างว่าจำเลยเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่งย่อมเป็นอันใช้ได้</p> <p>ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกคุมขังในระหว่าง</p>	<p>ในขณะกระทำความผิด</p> <p>ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้</p> <p>ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันที ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้</p> <p>ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา</p>

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
	<p>กระทำก่อนมีคำอ้างว่าจำเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่ง ย่อมเป็นอันใช้ได้</p> <p>ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ</p> <p>คำสั่งปล่อยตามวรรคหนึ่งให้มีผลบังคับตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม</p> <p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบย้อมจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญาได้ เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงแล้ว</p>	<p>สอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ</p> <p>คำสั่งปล่อยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม</p> <p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบย้อมจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญาได้ เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงแล้ว</p>	<p>เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบย้อมจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาใน คดีอาญา หรือ การฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญาได้ เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงแล้ว</p>
<p>การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่าง</p>	<p>ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือบรรดาร่างพระราชบัญญัติ</p>	<p>ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือบรรดาร่างพระราชบัญญัติที่</p>	<p>ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่าง</p>

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)
<p>พระราชบัญญัติ หรือร่าง พระราชบัญญัติ ประกอบ รัฐธรรมนูญ ที่รัฐสภายังมิได้ให้ ความเห็นชอบ</p>	<p>หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป</p> <p>ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรก หลังการเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป</p> <p>ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังการเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>พระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยหรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป</p> <p>บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปดังกล่าว ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป ร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วยก็ให้รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป</p>

สถิติอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ครบวาระ มีจำนวน 3 ครั้ง

1. ในสมัยนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ได้กำหนดให้ผู้แทนประเภทที่ 1 มาจากผู้ที่เราษฎรเลือกตั้งขึ้นจะอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปีนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง กล่าวคือ ตั้งแต่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476-9 ธันวาคม พ.ศ. 2480 เป็นสภาผู้แทนราษฎรชุดแรกของไทย โดยมาจากการแต่งตั้งและเลือกตั้งโดยอ้อม

2. ในสมัยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี กล่าวคือตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495-25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

3. ในสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง กล่าวคือ ตั้งแต่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544-5 มกราคม พ.ศ. 2548

สถิติการยุบสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ พ.ศ. 2481 – ปัจจุบัน (9 ธันวาคม 2556)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภาจนกระทั่งปัจจุบันปรากฏว่ามีการยุบสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน รวม 13 ครั้ง ซึ่งมีเหตุการณ์การยุบสภาผู้แทนราษฎรแตกต่างกันแล้วแต่ละสมัย เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการยุบสภาผู้แทนราษฎร ก็พบว่าแต่ละครั้งของการยุบสภาผู้แทนราษฎรล้วนมีเหตุการณ์และเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุแตกต่างกันไป ซึ่งพอสรุปถึงสาเหตุใหญ่ 3 ประการได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ 2) ความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล และ 3) ปัญหาทางการเมืองหรือวิกฤตการณ์ทางการเมือง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดวงรัตน์ เล้าหัดถถพงษ์สุริ, 2554, น. 1-20)

1. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2481 ในสมัยพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 จำนวน 91 คน ซึ่งเท่ากับจำนวนผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2480 ที่ถูกยุบไป (ประเสริฐ ปัทมะสุนทร, 2517, น. 244-246)

2. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2488 ในสมัยหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎร ทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 โดยตรง จำนวน 96 คน ในวันที่ 6 มกราคม 2489 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม 5 คน

3. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2519 ในสมัยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 4 เมษายน 2519 มีจำนวนสมาชิก 279 คน เพิ่มขึ้นจากเดิมจำนวน 10 คน

4. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2526 ในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ผลการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 18 เมษายน 2526 มีจำนวน 324 คน

5. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 ในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 มีจำนวนทั้งสิ้น 324 คน และผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 จำนวน 347 คน

6. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 ในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 จำนวนสมาชิก 357 คน

7. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2535 ในสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 13 กันยายน 2535 จำนวนทั้งสิ้น 360 คน

8. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 ในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 จำนวน 391 คน

9. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2539 ในสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 จำนวน 393 คน

10. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 ในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 6 มกราคม 2544 มีจำนวนสมาชิก 500 คน

11. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ในสมัย พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎร ทำให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 2 เมษายน 2549 จำนวนทั้งสิ้น 500 คน

12. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554 ในสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎร ทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 จำนวนทั้งสิ้น 500 คน

13. การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2556 ในสมัยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎร ทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 จำนวนทั้งสิ้น 500 คน

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การควบคุมและถ่วงดุลอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร มีหลายกรณี เช่นการยุบสภาผู้แทนราษฎรเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารโดยเฉพาะในการควบคุมและถ่วงดุลอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อีกทั้งการถ่วงดุลอำนาจอีกรูปแบบหนึ่งที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะคือ การกำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ครบวาระมีจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ในสมัยนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ในสมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 และ ในสมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎรไว้คราวละ 4 ปีรวม 11 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490
5. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517
7. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521
8. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
10. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
11. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)

รัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎรไว้คราวละ 5 ปีมี 1 ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

โดยเฉลี่ยแล้วคณะรัฐมนตรีที่มาบริหารประเทศจะไม่สามารถอยู่จนครบอายุของสภาผู้แทนราษฎรตามที่ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎรเป็นการควบคุมและถ่วงดุลอำนาจโดยผลของรัฐธรรมนูญโดยตรงที่ได้กำหนดไว้เพื่อกำหนดระยะเวลาการทำงานให้ชัดเจน และเพื่อป้องกันการครอบงำหรือการแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ อีกทั้งเพื่อให้ผูกขาดทางการเมือง

ส่วนการยุบสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน 13 ครั้ง โดยมีรัฐธรรมนูญที่บัญญัติการยุบสภาผู้แทนราษฎรรวม 11 ฉบับ ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492
5. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517
7. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521
8. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534
9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
10. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
11. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ที่ผ่านการออกเสียงประชามติ)

การยุบสภาผู้แทนราษฎรก็เป็นอีกทางหนึ่งในการหาทางออกให้แก่ประเทศให้ก้าวต่อไปได้โดยไม่ต้องรอให้ครบอายุของสภาผู้แทนราษฎรโดยมาจากเหตุผลหลายปัจจัยจนทำให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เช่น มีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ มีความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลหรือเกิดปัญหาทางการเมืองหรือวิกฤตการณ์ทางการเมือง จึงจำเป็นต้องมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรก่อนครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร

จัดทำโดย

นายแดนชัย ไชวิเศษ

นิติกรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup1@gmail.com

บรรณานุกรม

- คณิน บุญสุวรรณ. (2548). **ปทานุกรมคำศัพท์รัฐสภาและการเมืองไทย ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- จันทมร สีหาบุญลี. (2552). **อายุของสภาผู้แทนราษฎรและอายุของวุฒิสภา**. สืบค้น 4 ตุลาคม 2559 จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A7%E0%B8%B8%E0%B8%92%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%A0%E0%B8%B2#cite_note-0
- ดวงรัตน์ เล้าห์ตถพงษ์กุริ. (2554). **การยุบสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย**. สืบค้น 4 ตุลาคม 2559 จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/tuangrat-spa1.pdf>
- ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. (2517). **รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475-2517)**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ชุมชุมช่าง.
- วิริยะ คล้ายแดง.(2553).**การยุบสภาผู้แทนราษฎร**. สืบค้น 4 ตุลาคม 2559 จาก:<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%9A%E0%B8%AA%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%81%E0%B8%97%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%8E%E0%B8%A3>
- วิชณุ เครื่องงาม. (2523). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แสงสุทธิการพิมพ์.